

31 دسمبر 2022

داکتر سید عبدالله کاظم

نگاهی مختصر به سقوط و عروج خانواده سردار یحیی خان

ادامه سلطنت محمدظاهرشاه

(بخش یکصد و هشتم و بخش اخیر)

[بدینوسیله حلول سال 2023 را به عموم هموطنان عزیز، دوستان گرامی و بخصوص گردانندگان محترم این پورتال تبریک گفته، سال پرازخوشی و آرامی برای جهان و وطن عزیز افغانستان و مردم مظلوم آن، خاصاً زنان و دختران مبارز کشور که در پنجه های استبداد و خود خودکامگی گروه متحجر گیر مانده اند، از بارگاه الهی استدعا میکنم.]

خدای متعال را شکر گزارم که در این سن و سال برایم توان بخشید تا سلسله مقالات خود را تحت عنوان "نگاهی مختصر به سقوط و عروج خانواده سردار یحیی خان" که سال قبل بتاریخ 3 دسمبر 2021 به نشر آن در وبسایت وزین افغان جرمن آنلاين شروع کرده بودم، امروز با نشر یکصد و هشتمین بخش آن به پایان برسانم.

هدفم از این نوشته و نوشته های قبلی چیز دیگر نبوده، جز روشن ساختن بعضی حقایق تاریخ معاصر کشور که نشیب و فراز زمان و جریان حوادث، بیان واقعیت ها را تحت الشعاع خود قرار داده و از مسیر واقعی بعضاً منحرف ساخته است. با فهم اینکه سعی و تلاش برای روشن ساختن حقایق تاریخی کشور بطور مستند و منطقی وظیفه و رسالت هر علاقمند و محقق مسایل تاریخی محسوب میشود، من هم خواستم تا حد ممکن دین خود را در برابر نسل موجود و خاصاً نسل فردای کشور با نوشتن چند کتاب و تعدادی از مقالات در این زمینه ادا سازم.

نشر سلسله مقالات جاری تحت عنوان فوق ادامه کار بخشی از این رسالت میباشد که تاحال در نشر آن اقدام شده است. در سال 2019 کتابی نوشتم درباره "زندگی سیاسی شهید محمد داود از آغاز تا انجام - 1310 تا 1357" که در سه جلد و جمعاً 1300 صفحه در کابل بوسیله مطبوعه "عازم" به چاپ رسید. متعاقب آن کتاب دیگری تحت عنوان "رویدادهای عمده در دوره صدارت شاه محمود خان غازی - 1325 تا 1332" را نوشتم که در سال 2020 در 422 صفحه در کالیفورنیا چاپ شد. به همین ترتیب لازم دیدم تا برای اكمال بحث به شرح رویدادهای قبل از آن بپردازم و نحوه تحولات را که چگونه سلطنت افغانستان از یک خانواده به خانواده دیگر از عین ریشه انتقال یافت و در قبال آن چه تغییراتی به وجود آمد و با اشاره به تفاوت نظرها در زمینه مورد بررسی مستند و منطقی قرار دهم.

به نظرم نشر سلسله مقالات اخیریک ضرورت مبرم بود که از تبعید سردار یحیی خان و خانواده او به هندوستان آغاز و تا برگشت آنها بعد از 21 سال بوطن و جاگزینی این خانواده در قدرت و مقام چه در عصر سراجیه و چه در دوره امانی و سپس ادامه نشیب و فراز زندگی آن خانواده تا رسیدن محمد نادر خان به سلطنت را دربر میگرفت و همچنان رویدادهای مهم در جریان سلطنت محمدنادر شاه و پس از شهادت او و جانشینی پسر جوانش محمدظاهر شاه تحت قیمومیت صدراعظم محمد هاشم خان تا سال 1325 که توأم با استعفای او از صدارت و تقرر شاه محمود به آن مقام بود، هریک از مباحث مهم دیگر تاریخی محسوب می شوند که تحت شرایط حاکم بر اوضاع کشور، رویدادهای مربوطه با تزئید

د پانو شمیره: له 1 تر 7

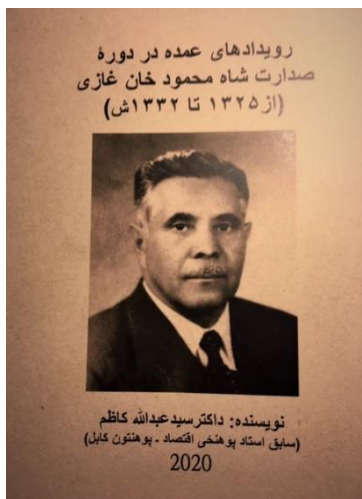
افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلېکنې د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په څیر و لولئ

و تنقیص های عمدی از بیان واقعیت ها فاصله گرفته بعضاً موجب تحریف حقایق گردیده است، ایجاب بررسی مجدد را میکرد که باید به آن پرداخته می شد. به همین دلیل سعی کردم تا حدتوان به بررسی این مسایل پردازم و گوشه ای تاریک از تاریخ کشور را برویت اسناد و مدارک روشن سازم، البته این بدان معنی نیست که ادعا کنم کار من جامع و کامل است، برعکس امیدوار هستم که شخصیت های خبیر در زمینه با ابراز نظرهای مستند و منطقی خود قبل از آنکه به تدوین و چاپ آن سلسله مقالات به شکل یک کتاب مبادرت ورزم، جهت رفع کمی و کاستی های این تحقیق مرا یاری بخشند. چاپ این سلسله مقالات به حیث یک کتاب میتواند با دوکتاب قبلی تسلسل پیدا کرده و یکی به ادامه دیگر شرح مبسوطی را پیرامون رویداد های یک دوره مهم تاریخ کشور برای علاقمندان ارائه دارد. امید میکنم این خدمت ناچیز مورد استفاده نسل های امروز و فردای کشور قرار بگیرد تا از تجارب گذشته به حیث چراغ راه آینده بیاموزند.

جهت آگاهی از محتویات دوکتاب قبلی لازم است به ذکر مقدمه و مختصر مندرجات آنها در اینجا پردازم تا خوانندگان گرامی تسلسل موضوعات را دریابند:

کتاب: "رویدادهای عمده در دوره صدارت شاه محمود خان غازی" (از ۱۳۲۵ تا ۱۳۳۲ ش)

دوره صدارت شاه محمود خان غازی با آنکه عمر نسبتاً کوتاه داشت، اما با وقوع رویدادهای مهم در تاریخ معاصر کشور یک دوره پر از امید و یأس محسوب میشود. با آغاز این دوره فصل سرما و انجماد طولانی حاکم در فضای سیاسی و اجتماعی کشور روبه تغییر گذاشت و رایحه بهاری به مشام رسید که نوید روزهای روشن را با نسیم خوشگوار آزادی و بشارت دموکراسی با خود همراه داشت. افسوس که عمر این بهار کوتاه بود و به زودی با دها از هرسو دمیدن گرفت و شگوفه های نو رسته را که تازه از شاخسارهای رنج دیده از سرمای طولانی قید و زندان به امید رهائی از مصیبت ها سرکشیده بودند، پرپر کرد و به زمین یأس فرو ریخت.

نویسندگان و محققان تاریخ کشور تا حال این دوره حساس و پرتحول و این بهار زود گذر دموکراسی را در کتابها و آثار خود بطور خلاصه و کوتاه مرور کرده و اغلب آنرا ضمن ادامه دوره های دیگر در چند صفحه کم و زیاد مورد بررسی قرار داده اند؛ همچنان کسانی دیگر که کتاب خاطرات خود را نوشته اند، بیشتر از رویدادهایی به تفصیل یاد کرده اند که خود شان مستقیم یا

غیرمستقیم در آن نقش داشته و یا اینکه شاهد و ناظر بعضی از وقایع بوده و چشم دیدهای خود را بطور ضمنی بیان نموده اند. این نوشته ها و بیان خاطرات اکنون میتوانند مآخذ خوب برای بررسی کامل این دوره محسوب شوند، ولی اتکای کامل به آنها یک اندازه مستلزم احتیاط و دقت میباشد، زیرا همچو آثار خواهی نخواهی به نحوی تحت تأثیر احساسات شخصی قرار داشته و مسلم است که آنها از موقف و یا نقش خود به دفاع برخاسته و انگشت انتقاد را بطرف مقابل دراز کرده اند.

بررسی مسایل تاریخ معاصر کشور از اوایل قرن بیست بخصوص بعد از استرداد استقلال که در نتیجه آن افغانستان از حالت "انزوا" بیرون شد و روابط سیاسی و اقتصادی را با کشورهای دور و نزدیک قایم کرد و تحولات بیرونی در رویدادهای داخل کشور به نحوی اثر گذاشت، ایجاب میکند تا محققان تاریخ این اثرگذاریها را در شرح و بسط تحلیل های خود دقیقاً در نظر گیرند. تحولات جهان بعد از جنگ جهانی دوم و انکشافات بعدی آن بر امور کشورها اعم از کوچک و بزرگ تأثیرات مهم بجا گذاشت که در بعضی موارد تعهدات بین المللی برای صلح و امن جهان یک تعداد

د پانو شمیره: له 2 تر 7

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله لیکنه له رالیرلو مخکي په خیر و لولۍ

مکلفیت ها و وجایب جدید را بار آورد و کشورهای عضو را مکلف به رعایت و تعمیل آن در امور داخلی و خارجی خود ساخت.

دورهٔ صدارت شاه محمود خان که از 1325ش (1946م) آغاز و تا 1332 (1953) مدت بیش از هفت سال و چند ماه دوام کرد، مواجه با مشکلات اقتصادی ناشی از جنگ و نیز تحولات مهم در سطح جهانی و منطقوی بود. با آنکه حکومت افغانستان چنانکه در جنگ عمومی اول در زمان امیر حبیب الله خان سراج الملة و الدین اعلام بیطرفی کرد، در جنگ عمومی دوم صدراعظم محمد هاشم خان بیطرفی افغانستان را با قبول فشارهای وارده حفظ نمود. او با این اقدام معقول توانست کشور را از عواقب نظامی جنگ دور نگاهدارد، اما فشارهای اقتصادی ناشی از جنگ، افغانستان را با بحران جدی اقتصادی روبرو ساخت و به تجارت خارجی کشور صدمه شدید وارد کرد که در اثر قلت مواد حیاتی و بلند رفتن قیمت ها، زندگی مردم تحت مصیقه شدید قرار گرفت.

پس از ختم جنگ جهانی حکومت افغانستان خواهان عضویت در مؤسسه جدید التأسيس ملل متحد گردید و با کسب موفقانه عضویت آن مجبور شد تا یک سلسله تحولات مهم را بخصوص در ارتباط با اعلامیه حقوق بشر به منصفهٔ اجراء گذارد که این مکلفیت ها با شیوه حکومتداری قبل از آن تطابق نداشت. لذا پادشاه افغانستان ناگزیر شد تصمیم به تغییر حکومت بگیرد و بجای سردار محمد هاشم خان عموی دیگر خود سپهسالار شاه محمود خان غازی را که مدت هفده سال بحیث وزیر حربیه افغانستان ایفای وظیفه کرده بود، به مقام صدارت بگمارد.

با این تغییر پیشبرد امور در این دوره زیر تأثیر پدیده های داخلی و خارجی یک چلنج بزرگ برای صدراعظم جدید شاه محمود غازی بود تا از یکطرف با نظام استبدادی محمد هاشم خان وداع صورت گیرد و از طرف دیگر سیاست حکومت را مبتنی بر ایجابات و تعهدات بین المللی مندرج منشور ملل متحد و اعلامیه حقوق بشر استوار سازد. علاوه پدیده های جدید منطقوی دوره صدارت شاه محمود خان را با معضلات دوامدار دیگر مواجه ساخت و آن تصمیم حکومت بر تانیه جهت ترک نیم قاره هند بود که با یک شیوه غیر معمول آنرا عملی کرد و نیم قاره را پس از دوصد سال سلطه خود از طریق یک ریفراندوم مضحک بر مبنای دین بین هندو و مسلمان به دو کشور تقسیم کرد: یکی کشور هند و دیگری کشور نوظهور پاکستان.

از همه بدتر اینکه پاکستان را به حیث جانشین رسمی خود اعلام نمود که معضلهٔ جدید را بین افغانستان و پاکستان در ارتباط به سرزمین های از دست رفته "ولایات شرقی" که زمانی از متصرفات دولت ابدالی بود و انگلیسها آنرا با فشار بالقوه و قرارداد های تحمیلی از بدنهٔ افغانستان جدا و به هند بر تانوی ملحق ساخته بودند، بار آورد. تشکیل حکومت پاکستان و معضلهٔ سرنوشت پشتونهای آنطرف خط دیورند از همان آغاز در دورهٔ صدارت شاه محمود خان بین افغانستان و پاکستان موجب بروز مشکلات گردید.

پدیدهٔ جدید دیگر بروز رقابت ها بین امریکا و شوروی بعد از ختم جنگ جهانی دوم و جانشین شدن امریکا بجای انگلیس در منطقه بود که در این دوره بر انکشاف روابط خارجی افغانستان اثر ناگوار بر جا گذاشت و تأثیرات آن نه تنها در آن دوره، بلکه فراتر از آن تا سالهای بعد سایه افگند. وابستگی نظامی پاکستان با امریکا از یکطرف و اغماض امریکا به تقاضا های افغانستان از طرف دیگر موجب شد تا افغانستان به دامن شوروی بیفتد. آغاز این تحول بس مهم باز هم از همین دورهٔ صدارت شاه محمود خان ریشه میگیرد.

گذشته از عوامل بیرونی، در داخل کشور نیز تحولاتی رویدست گرفته شد که بعد از سقوط دوره امانی نظیر نداشت، با این شرح که: حکومت بنابر تعهد در رعایت مواد مندرج اعلامیه حقوق بشر ناگزیر بود به تعداد صدها زندانی سیاسی را که سالهای دراز بدون کدام جرم مشهود تحت شرایط رقتبار زندانی شده بودند، از بند رها سازد و در عین زمان فضای سیاسی را از انجماد و اختناق طولانی بیرون کند. همان بود که حکومت در قدم اول انتخابات آزاد بلدی و سپس انتخابات دوره هفتم شورای ملی را طوری آزاد دایر کرد که در نتیجهٔ آن برای اولین بار تعدادی از شخصیت های منتخب مردم به آنجا راه یافتند و شورای ملی را تا حدی از قالب "مهر رابری" حکومت بیرون کردند. این شورا کوشید تا به الهام از قانون اساسی که در متن ماهیت نظام شاهی مشروطه را تمثیل میکرد، اما در عمل گردانندگان قدرت شیوه ای مطلقه را در پیش داشتند، بر اجراءات حکومت نظارت نماید و بار اول در تاریخ کشور حکومت را مکلف به اخذ رأی اعتماد از شورا سازد.

د پانو شمیره: له 3 تر 7

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله لیکنه له رالیرلو مخکي په خیر و لولئ

این روند تازه موجب شد تا صدای مشروطه خواهی بین فعالان سیاسی به سرعت و جدیت در فضای شهر بلند گردد. انفاذ قانون مطبوعات به نشر جراید آزاد تحت شرایط خاص اجازه داد. با استفاده از این فضای نسبتاً باز، عده ای از فعالان سیاسی بدون موجودیت قانون احزاب، به تشکیل احزاب سیاسی اقدام کردند و قشر جوان فراتر از مقتضای آن دوره با ایجاد "اتحادیه محصلین" به فعالیت های تهدید آمیز علیه نظام پرداختند. این فعالیتها به سرعت تا حدی پیش رفت که یک تعداد دیگر در فکر سقوط نظام افتادند و برنامه قتل شاه محمود خان صدراعظم را به روز نوروز درحالی رویدست گرفتند که پادشاه در یک سفر خارج کشور بود و اگر این توطئه عملی میگردید، عواقب ناگوار را به همراه داشت.

در عین زمان تبلیغات پاکستان علیه خاندان شاهی کشور و رویداد های سیاسی و برهم خوردن اوضاع در ایران که منجر به قیام و فرار شاه ایران به خارج گردید، زنگ های خطر سقوط نظام را به صدا درآورد و حکومت افغانستان، بخصوص مقام سلطنت را مواجه با تهدیدی ساخت که اگر جلو آن گرفته نشود، ادامه بی ثباتی و بحران به مثل ایران به افغانستان نیز سرایت خواهد کرد. لذا مقام سلطنت تصمیم به تغییر اوضاع و برگشت نسبی به عقب گرفت و به عمر زودگذر این بهار دموکراسی پایان داد.

در این کتاب سعی بر آنست تا بر زوایای مختلف این دوره که فوقاً به آن اشاره گردید، با تفصیل و بطور مستند و مستدل نظر اندازی شود و هریک از نکات فوق در قالب فصول جداگانه مورد بررسی قرار گیرد. اما قبل از آن جا دارد که در آغاز به معرفی شخصیت های مهم خانواد بزرگ مسمی به "آل یحیی" پرداخت که عنان قدرت را همه در مجموع بعد از دوره نکیت بار سقاوی در افغانستان بدست گرفتند. ضمناً برای درک بهتر مسایل لازم است تا نگاهی مختصر به شرح حال کشور در دوره کوتاه سلطنت محمد نادرشاه و آغاز سلطنت محمد ظاهرشاه انداخت که بعد از شهادت پدر در سن 19 سالگی درحالی به پادشاهی رسید که قدرت واقعی در دست کاکا هایش قرار داشت. لذا بررسی مختصر دوره هفده ساله صدارت محمد هاشم خان و بیان خصوصیات و مشخصات عمده آن یکی از مباحث مقدماتی این کتاب را تشکیل میدهد که بدون آن، پی بردن به عمق تحولات در دوره صدارت شاه محمود خان میسر نخواهد بود.

در این کتاب با استفاده از مآخذ متعدد کوشیده شده است از کسانی نقل قول صورت گیرد که خود در جریان قضایا بوده و یا از نزدیک با جریانات و رویداد ها آشنائی داشته اند. از نظریات آنها نکاتی برگزیده شده که بدرد کار در این کتاب میخورده و این نکات به حیث متمم و مؤید نظر نویسنده طی بخش ها و فصول متعدد کتاب انعکاس یافته است.

مختصر فهرست مندرجات کتاب:

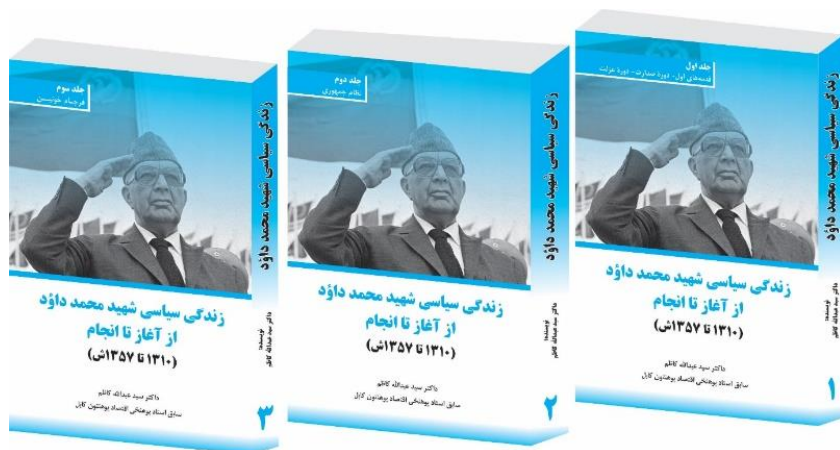
- فصل اول: مختصری در باره "خانواده مصاحبان"
- فصل دوم: چگونگی سلطنت محمد نادرشاه
- فصل سوم: شهادت محمد نادرشاه و جانشینی محمدظاهرشاه
- فصل چهارم: اوضاع عمومی اقتصادی و اجتماعی افغانستان طی سالهای 1940
- فصل پنجم: سوانح، خصوصیات شخصی و فامیلی شاه محمود خان غازی
- فصل ششم: کابینه اول شاه محمود خان و تحولات بعدی
- فصل هفتم: جنگ جهانی دوم و تأثیرات آن بر روابط خارجی افغانستان
- فصل هشتم: شمول افغانستان در ملل متحد
- فصل نهم: زندانیان سیاسی و رهائی از زندان
- فصل دهم: اقدامات در جهت رفع مشکلات اقتصادی ناشی از جنگ جهانی
- فصل یازدهم: باز شدن یک روزنه کوچک به روی زنان
- فصل دوازدهم: نقش آزاد مردم در انتخابات بلدییه (شاروالی)
- فصل سیزدهم: تحول در انتخابات دوره هفتم شورای ملی
- فصل چهاردهم: انفاذ قانون مطبوعات و پی آمدهای آن
- فصل پانزدهم: سفر هفت ماهه شاه به خارج
- فصل شانزدهم: توطئه ناکام اول حمل 1329 و نظریات پیرامون چگونگی طراحی آن
- فصل هفدهم: عروج و سقوط "اتحادیه محصلین"
- فصل هژدهم: تشکیل احزاب
- فصل نوزدهم: انتخابات دوره هشتم شورا ومظاهرات در کابل

د پانو شمیره: له 4 تر 7

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرلو مخکي په خیر و لولئ

فصل بیستم: معضله پشتونستان
 فصل بیست و یکم: تلاشهای شاه محمود خان و اغماض امریکا
 فصل بیست و دوم: بهار زودگذر دموکراسی - چرا حکومت جلو ها را به عقب کشید؟
 فصل بیست و سوم: چرا و چگونه شاه محمود خان از صدارت برکنار گردید؟
 ضمایم (جمعاً چهار ضمیمه).... از صفحه 395 تا 427 ختم کتاب

کتاب "زندگی سیاسی شهید محمد داؤد از آغاز تا انجام"

این کتاب که در سه جلد و جمعاً 1322 صفحه در سال 2019 بوسیله "مطبعه عازم" در کابل به چاپ رسیده در نوع خود اولین اثری محسوب میشود که در این موضوع با همین وسعت و عمق به رشته تحریر درآمده است. جلد اول در 444 صفحه به بررسی قدمه های اول کاری شهید محمد داؤد به حیث یک افسر نظامی پر قدرت و فعال و سپس به دوره ده ساله صدارت او و همچنان دوره عزلت پس از استعفی از مقام صدارت اختصاص دارد که جمعاً 42 سال را دربر میگیرد و مشتمل بر هفت بخش است. جلد دوم در 592 صفحه شامل بررسی های همه جانبه دوره جمهوری پس از کودتای 26 سرطان و سقوط سلطنت میباشد که از بخش هشتم تا بخش یازدهم ادامه دارد و اما جلد سوم در 286 صفحه به سقوط جمهوریت و کودتای منحوس ثور 1357 و جوانب مختلف آن اختصاص یافته که تحت عنوان "فرجام خونین" از بخش دوازدهم تا بخش هفدهم را دربر میگیرد. علاوه بر این بخش ها به فصل های متعدد و هر فصل نیز به اجزاء و عناوین فرعی تقسیم گردیده که فهرست مکمل آن در آغاز هر جلد گنجانیده شده است. در پایان جلد دوم چند ضمیمه و در ختم جلد سوم فهرست آثار دیگر نویسنده کتاب افزود گردیده است.

نویسنده بار ها علناً گفته است که به شخصیت های صادق و خادم مردم و وطن و کسانیکه عمر خود را وقف انکشاف و تعالی کشور کرده و از خود کارنامه های مهم و روشن به میراث گذاشته اند، احترام بسیار دارد و شرح خدمات شانرا بر خود واجب میدانند. از جمله بزرگ مردان تاریخ ساز که عمری را در خدمت وطن و مردم گذشتانده ، یکی هم شهید محمد داؤد است که دست آورد زحمات او در مدت 47 سال زندگی سیاسی اش بدون شک یک بخش بسیار مهم و ارزنده تاریخ نیم قرن افغانستان میباشد.

دلیل نوشتن این کتاب با همه شرح و بسط آن به هیچ وجه مبتنی بر علائق شخصی نیست، بلکه تلاشی است برای بررسی حقایق تاریخی و بیرون کشیدن آن از شایعات و تحریف ها تا نسل های فردای کشور در مقایسه با آثار دیگر بتوانند در مورد واقعیت رویدادها قضاوت سالم نمایند. اینجانب نخواستیم که موضوعات مهم تاریخی را بطور شعار گونه در چند فقره و چند سطر خلاصه کرده و به روی آن حکم صادر نماید، بلکه کوشیده تا مسائل مربوطه را بر مبنای اسناد و مدارک، شهود و قراین به تحلیل و بررسی بطور مشروح و همه جانبه بیان کند و قضاوت را بدست خوانندگان بگذارد.

د پانو شمیره: له 5 تر 7

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
 یادونه: دلیکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرلو مخکي په خیر و لولی

بدیهی است که محمد داؤد مثل دیگر بزرگان مخالفان زیاد داشته و دارد، اعم از جناح های راست افراطی خاصاً در بین تنظیم های جهادی و نیز در بین جناح های چپ افراطی از جمله خلق و پرچم و در عین زمان کسانی که به نحوی در رژیم شاهی صاحب مقام و منزلت بودند و بعداً امتیازات را از دست دادند و هم کسانی که با اشکال و دلایل احساسی و شخصی موقف مخالف را بخود گرفته اند. این عده اشخاص میکوشند محمد داؤد را بیشتر به دلیل دیکتاتوربودن، خود خواهی، سر زوری و یا عطش او به مقام و قدرت بگویند و او را با معمر قذافی یا صدام حسین همپراز نشان دهند، درحالی که این تشابه نادرست است و محمد داؤد هیچگاه برای منافع شخصی خود از مقام استفاده نکرده و در اعمال قدرت به مثل آنها توسل نجسته است.

در این اثر کوشیده شده است از کسانی نقل قول صورت گیرد که خود در جریان قضایا بوده و یا از نزدیک با جریانات و رویداد ها آشنائی داشته اند. از نظریات آنها نکاتی برگزیده شده که بدرد کار در این کتاب میخورده و این نکات به حیث متمم و مؤید نظر نویسنده طی بخش ها و فصول متعدد کتاب انعکاس یافته است.

نویسنده به هیچ وجه ادعا ندارد که این اثر جامع و کامل است، بلکه کم و کاستی هایی در آن وجود خواهد داشت که امید است صاحب نظران وارد در قضایا با ارائه نظریات مستند و مستدل خود کوتاهی این اثر را بر شمارند.

فهرست عمومی مندرجات

جلد اول: قدمه های اول - دوره صدارت - دوره عزلت

بخش اول: محمد داؤد کی بود؟

بخش دوم: محمد داؤد - مرد با صلابت نظامی

بخش سوم: نگاهی به رویدادهای عمده در دوره صدارت شاه محمود خان و چگونگی رسیدن محمد داؤد به صدارت!

بخش چهارم: نگاهی به تحولات مهم در دوره صدارت محمد داؤد

فصل اول: ترکیب کابینه و همکاران اداری محمد داؤد 133

فصل دوم: محمد داؤد و مسئله "پشتونستان" - برهم خوردن روابط با پاکستان

فصل سوم: آیا مشکلات با پاکستان و یا اغماض امریکا موجب شد تا افغانستان در دام شوروی بیفتد؟

فصل چهارم: آغاز روابط نزدیک و همه جانبه با اتحاد شوروی

فصل پنجم: محمد داؤد - بنیانگذار اردوی جدید افغانستان

فصل ششم: محمد داؤد - یکی از بنیان گذاران "جنیش عدم انسلاک"

فصل هفتم: محمد داؤد و انکشاف اقتصادی کشور - پلانهای پنجساله

فصل هشتم: مهمه زندانی شدن عبدالملک عبدالرحیمزی و انگیزه های آن

فصل نهم: نهضت زنان (روی لچی)

فصل دهم: انکشاف معارف در دهه صدارت محمد داؤد

بخش پنجم: چرا محمد داؤد از صدارت استعفی کرد؟

بخش ششم: چگونه محمد داؤد را بیک مخالف سرسخت نظام تبدیل کردند؟

بخش هفتم: محمد داؤد - در دوره عزلت

جلد دوم: نظام جمهوری

بخش هشتم: کودتای 26 سرطان 1352، سقوط سلطنت و اعلام نظام جمهوری

فصل اول: آمادگی ها برای کودتا

فصل دوم: چگونه کودتا به پیش رفت و موفق گردید؟

فصل سوم: سفر پرماجرایی اعلیحضرت به لندن

فصل چهارم: اعلام جمهوریت

فصل پنجم: چگونگی آگاهی اعلیحضرت از کودتا و ارسال استعفی نامه

فصل ششم: نگرانی مردم از حضور چپی ها در کودتا و کابینه

فصل هفتم: نظام جمهوری و خط مشی عمومی

فصل هشتم: مسئله مشروعییت نظام، دموکراسی و دیکتاتوری

د پانو شمیره: له 6 تر 7

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنی د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په خیر و لولئ

بخش نهم: رویداد های عمده دولت جمهوری در امور داخلی
فصل اول: توطئه های علیه نظام
فصل دوم: تصفیه جناح چپ
فصل سوم: لزوم تشکیل یک حزب بر مبنای "ایدئولوژی ملی"
فصل چهارم: کودتای ناکام در شب دوم جشن جمهوری 1354
فصل پنجم: تسوید و تصویب قانون اساسی جدید در لویه جرگه 1355
فصل ششم: نگاهی به بعضی موضوعات مهم قانون اساسی
فصل هفتم: منازعه قدرت در داخل نظام و برکناری داکتر شرق
فصل هشتم: تحولات اقتصادی
فصل نهم: تحولات اجتماعی و فرهنگی
فصل دهم: فعالیت ها برای وحدت حزبی بین دو جناح: خلق و پرچم
بخش دهم: تحولات عمده در روابط خارجی نظام جمهوری
فصل اول: نگاهی به پایه های اساسی سیاست خارجی محمد داود
فصل دوم: روابط با ایران
فصل سوم: روابط با پاکستان
فصل چهارم: روابط با اضلاع متحده امریکا
فصل پنجم: نظام جمهوری و پیروی از جنبش عدم انسلاک
فصل ششم: روابط با شوروی - "از دوستی تا دشمنی"
بخش یازدهم: پیشبینی مختصر در باره آینده نظام جمهوری

جلد سوم: فرجام خونین

بخش دوازدهم: فرجام خونین - کودتای ثور
فصل اول: قتل خیبر و آغاز ماجرا
فصل دوم: مقدمات کودتای ثور 1357
فصل سوم: اقدامات دولت و بازداشت ها
فصل چهارم: نگاهی به رویدادهای روز هفتم ثور - راه اندازی کودتا
فصل پنجم: رویدادهای مهم روز هفت ثور در داخل ارگ
فصل ششم: ننگ تاریخ - تباهی یک خانواده!
فصل هفتم: چگونگی پیدا شدن رمیم شهداء پس از سی سال
بخش سیزدهم: نگاهی بر علل سقوط نظام جمهوری
فصل اول: چرا نیروهای دفاع از نظام ناکام شدند؟
فصل دوم: اعلام پیروزی کودتا و نخستین اقدامات کودتا چپان
فصل سوم: دست های پشت پرده در راه اندازی و موفقیت کودتا
بخش چهاردهم: کودتای ثور سر آغاز یک مصیبت بزرگ
بخش پانزدهم: پس منظر رژیم خلقی - پرچمی طی 14 سال
بخش شانزدهم: مختصری در باره شخصیت محمد داود
بخش هفدهم: خلاصه و نتیجه
ضمایم
فهرست مآخذ و نام اشخاص
فهرست آثار نویسنده کتاب

(پایان مقالات این سلسله)

مورخ 31 دسمبر 2022

د پانو شمیره: له 7 تر 7

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرو لو مخکي په خیر و لولئ